

Yetişkin Bir Erkek Cranium'unda Processus Paramastoideus ve Klinik Önemi: Vaka Sunumu

THE PARAMASTOID PROCESS IN AN ADULT MALE CRANIUM AND CLINICAL SIGNIFICANCE: A CASE REPORT

Mehmet ÇİMEN*

* Doç.Dr., Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi AD, SİVAS

Özet

Processus paramastoideus occipital kemiğin bir varyasyonudur. Unilateral veya bilateral olabilir.

Klinikte atlanto-occipital bozukluklarla ilgili hastalar üzerinde yan bulgu olarak bu çıkıntıya dikkat çekilmiştir.

Bu vakada; yetişkin bir erkek cranium'unda unilateral sağ processus paramastoideus tespit edilerek; anatomik, antropolojik ve klinik özellikleri literatür taramasıyla sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Processus paramastoideus, Cranium, İnsan

T Klin Tıp Bilimleri 2002, 22:203-205

Summary

The paramastoid process is a variation of the occipital bone. It may be unilateral or bilateral.

In clinic, this process as a side finding in patients with atlanto-occipital disorders has been seriously considered.

In this case, a unilateral right paramastoid process in an adult male cranium has been determined and its anatomic, anthropological and clinical features together with a review of literature have been presented.

Key Words: Paramastoid process, Cranium, Human

T Klin J Med Sci 2002, 22:203-205

Occipital kemiğin bir varyasyonu olarak bilinen processus paramastoideus, unilateral veya bilateral olarak bulunabilir (1-3). Çoktan beri tanınan bu çıkıntı; radyolojide ilk kez Hadley (4), daha sonra da Mc Rae ve Barnum (5) tarif etmiştir.

Anatomi literatüründe “vertebra occipitalis” (4,6,7), “processus paracondyloideus (=paracondylicus)” (8-13), olarak da bilinen bu çıkıntı; bir çok yayında ve son terminologia anatomica'da “processus paramastoideus” olarak yer almıştır (3,14,15). Bazen “processus paraoccipitalis”, “processus supratransversarius” ve “processus paratransversarius” gibi yazarından başka kabul görmeyen isimlerle de bu çıkıntı ifade edilmiştir (14,16).

Processus paramastoideus'un ucu ya serbest olup atlasın processus transversus'u ile eklem yapar ya da atlas'ın processus transversus'una yapışık olmak üzere iki şekilde görülebilir (17).

Klinikte hastalarda yan bulgu olarak dikkat çekilen processus paramastoideus'un bu nadir vakasının literatür taramasıyla sunulması amaçlanmıştır.

Vaka

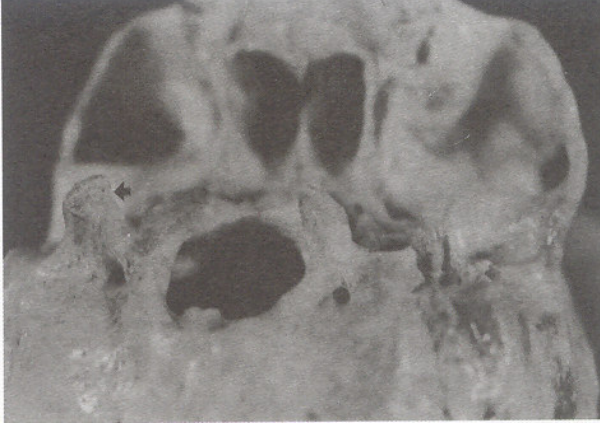
Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı Kemik Laboratuvarı'na devredilen, yetişkin bir erkek cranium'unda unilateral sağ processus

paramastoideus tespit edildi. Çıkıntının uzunluğu 14.7 mm, transvers çapı 9.9 mm, anteroposterior çapı ise 11 mm olarak ölçüldü (Şekil 1).

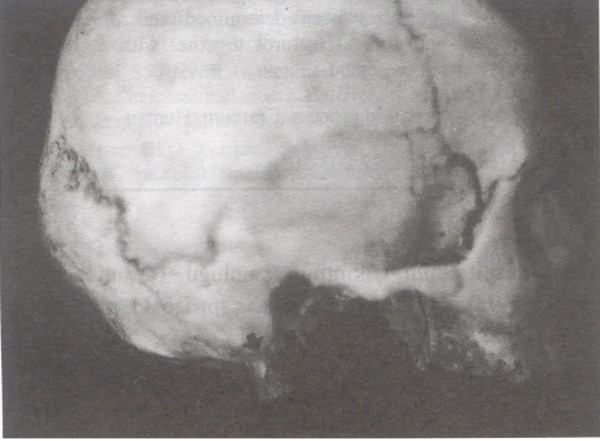
Tartışma

Svarev ve Finkelstejnove (10); processus paramastoideus'un anatomistler tarafından genellikle nadir bulunan bir anomali olduğunu belirtmişlerdir. Bu çıkıntının insidansı ile ilgili çalışmalardan Sauser (18); 1119 cranium'da 5 (%0.44) ve 4000 hastada ise 19 vaka (%0.47) tespit etmiştir. Finnegan (19) ise; 149'u erkek, 137'si kadın olmak üzere, Amerikan Yerli erkeklerinin %44, kadınlarının ise %31'inde bu çıkıntıyı ortaya çıkarmıştır. Mc Rae ve Barnum (5); 25 atlanto-occipital füzyonlu hastada 3'ü unilateral, 2'si bilateral olmak üzere toplam 5 vaka yayınlamıştır. Srisopark (17) ise; birisi sağda ve ucu serbest, diğeri solda ve atlas'ın processus transversus'una yapışmış, unilateral iki cranium vakası yayınlamıştır. Hadley (4); tek canlıda tek bir vaka teşhis etmiştir. Lombardi (7); processus paramastoideus'un erkeklerde gözlenen bir varyasyon olduğunu da belirtmiştir.

Lombardi (7); processus paramastoideus'un özellikle atlas'la occipital kemiği birbirine bağlamışsa baş fleksiyonunda önemli olabileceğini belirtmiştir. Bu kombinasyonla ilgili olarak radyolojik literatürde az vaka

Şekil 1. Yetişkin bir erkek cranium'unda unilateral sağ processus paramastoideus (ok).

Şekil 2. Processus paramastoideus (ok)'un cranium'un sağ lateralinden görünümü.

yayınlanmıştır (12). Bunlardan; asimetrik basiler impression, platybasia ve dens axis'in posterior dislokasyonu, iki simultan varyasyonda processus paramastoideus kombinasyonu olarak değerlendirilmiştir (6,12,16,20,21). Ayrıca; atlas'ın asimilasyonu, occipital displazi gibi atlanto-occipital kombinasyonların da tesir alanında bulunduğu kaydedilmiştir (5,12,21).

Girke ve Müller (9); özellikle bilateral çıkıntının klinik öneminin fazla olmadığını, genellikle yaşlı hastalardaki dejeneratif hadiselerde, beyin-omurilik üzerinde röntgen araştırmalarının yan bulgularında ortaya çıkabileceğini belirterek, bir hastada dikkati çekecek şekilde yüz asimetrisiyle birlikte bu çıkıntıdan ileri gelen

tortikollis vakası yayınlanmışlardır. Siebert (8); 53 yaşında konjenital serebral sklerozlu bir hastada processus paramastoideus tespit etmiş bunun dışında hastada devamlı bir anomaliye rastlamamıştır.

Svarev ve Finkelstejnove (10); iki hastada boyun ağrısı ve baş dönmesi gözlemiş, özellikle başın eğildiği durumda vertebral arterin sempatik plexusunun irritasyon belirtileri bulunmuş, röntgen tetkiklerinde processus paramastoideus'un lateral bölümünün bulguları gösterilmiştir. Brocher ve Klein (20); 12 yaşında bir çocukta mandibulofacial dysostosis (Treacher-Collins sendromu) ile birlikte bu çıkıntının varlığını yayınlamışlardır.

Sonuç olarak processus paramastoideus'un birçok klinik kombinasyonla birlikte bulunması, onun önemli bir yan bulgu olabileceğine dikkat çekilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Grant JCB. Grant Anatomi Atlası. Tercüme: Orhan Kuran. Güven Kitabevi Yayınları, Ankara, 1977.
2. Le Double AF. Traite des variations des os du crane de l'homme et de leur signification au point de vue de l' anthropologie zoologie. Vigot Freres, Paris,1903.
3. Hayek H. Über den processus paramastoideus beim Menschen und bei Säugetieren und den Ponticulus lateralis atlantis. In: " Verhandlungen der Anatomischen Gesellschaft" Ergänzungsheft zum 61. Bd. Des anatomischen Anzeigers. Gustav Fischer Verlag, Jena 1926; 176-9.
4. Hadley LA. Atlanto-occipital fusion, ossiculum terminale and occipital vertebra as related to basilar impression with neurological symptome. Am J Roentgenol 1948; 59: 511-6.
5. Mc Rae DL, Barnum AS. Occipitalization of the atlas. Am J Roentgenol 1953; 70: 23-46.
6. Schmidt H. Oksipitale Dysplasien,die Manifestation des Oksipitalwirbels im Röntgenbild. Fortschr Geb Rontgenstr Nuklearmed 1959; 90: 691-704.
7. Lombardi G. The occipital vertebra. Am J Roentgenol 1961; 86: 260-9.
8. Siebert P. Processus paracondyloideus. Fortschr Geb Rontgenstr Nuklearmed 1969; 111: 717.
9. Girke W, Müller W. Torticollis bei Processus paracondylicus. Fortschr Geb Rontgenstr Nuklearmed 1969; 106: 632-5.
10. Svarev AI, Finkelstejnova MA. Clinical and Roentgenological Significance of the Paracondyloid Process of the Occipital Bone. Cesk Radiol 1973; 27: 400-4.
11. Rau RK, Sivasubrahmaniam D. Anomalous atlanto-occiput. J Anat 1933; 67: 622-3.
12. Brocher JEW. Le processus paracondyloideus. Apophyse paramastoidienne (dans un cas de dysostose mandibula-faciale unilaterale) Clin Radiol 1947; 26: 393-6.
13. Laurent Y, Caels F. Processus paracondylicus mit Gelenkbildung. Fortschr Geb Rontgenstr Nuklearmed 1960; 93: 136-7.
14. Reinhard K. Der Processus paracondyloideus seu paramastoideus seu paraoccipitalis und der processus supratransversarius des Atlas. Fortschr Geb Rontgenstr Nuklearmed 1965; 102: 507-13.
15. Williams PL, Warwick R, Dyson M, Bannister LH. Gray's Anatomy. 37 th ed London: Churchill Livingstone, 1989; 373.
16. Viehweger G. Der Prozessus paratransversarius, eine Varietat am Atlas. Fortschr a.d. geb d. Röntgenstrahlen u.d. Nuklearmedizin. 1955; 83: 411-2.

17. Srisopark SS. Two skulla with anomalous paramastoid process in the collection of the university of Texas, dental branch at houston, Texas. J Dent Ass Thai 1974; 24(3): 115-22.
18. Sauser G. Manifestation der Okcipitalplatte an einem menschlichen Schadel. Ztschr Anat u Entw Gesch 1933; 102: 51-67.
19. Finnegan M. Population definition on the North west Coast by analysis of discrete character variation. Ph D. Dissertation University of Colorado Boulder, 1972.
20. Brocher JEW, Klein D. Die Dysostosis mandibulofacialis im Röntgenbild. Fortschr Geb Rontgenstr Nuklearmed 1960; 93: 67-79.
21. Schmidt H, Fischer F. Über die Bedeutung knöcherner varianten des okzipito-zervicalen Überganges. Fortschr Geb Rontgenstr Nuklearmed 1962; 96: 479.

Geliş Tarihi: 20.04.2001

Yazışma Adresi: Dr.Mehmet ÇİMEN
Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anatomi AD, 58140, SİVAS
mcimen@cumhuriyet.edu.tr